

وهمیات

وهمیت، یکی از اصطلاحات علم منطق بوده و به معنای قضایاتی است که **قوه وهم** موجب اعتقاد بدانها می‌شود.

فهرست مندرجات

- ۱ - توضیح اصطلاح
- ۲ - احکام قوه وهمیه
- ۳ - پانویس
- ۴ - منبع

توضیح اصطلاح

قضایاتی که قوه وهم موجب اعتقاد بدانها می‌شود مانند «هر موجودی متحیر است»، «هر موجودی دارای جهت است».

احکام قوه وهمیه

وهم در احکام خود تابع محسوسات است و هرگز خلاف آن را القاء نمی‌کند. بنابراین وقتی احکام عقل مبتنی بر محسوسات و موافق با آن باشد، وهم آن را می‌پذیرد. اما وقتی عقل به چیزی برخلاف حس می‌رسد، وهم از قبول آن سرباز می‌زند. بنابراین همه وهمیات باطل نیست. چنانکه مثلاً قوه وهم حکم می‌کند که «دو جسم نمی‌توانند در یک مکان باشند» و نیز «یک جسم ممکن نیست در دو مکان باشد».

«قدرت وهمیت در ذهن بسیار شدید است. و وهمیت کاذب با اینکه به وسیله عقل ابطال می‌شوند، از وهم زایل نمی‌گردند. و بهمین جهت در بادی امر از اولیای عقلی باز شناخته نمی‌شوند، و با آنها مشتبه می‌گردند».

[۱] ابن‌سینا، حسین بن عبدالله، النجاة، ص ۱۱۶.

«آمی در بدو پیدایش، بیشتر تحت نفوذ و قدرت حاکم حسی و وهمی است. زیرا حس و وهم پیش از عقل در انسان ظاهر می‌شوند و حکومت را در دست می‌گیرند. بنابراین ذهن از آغاز با احکام حسی و وهمی مانوس می‌شود. و چون نوبت ظهور عقل فرارسد، برای انسان سخت است که خود را از تحت قدرت حس و وهم خارج کند. چون حس و وهم، هم از آغاز در جبلت و فطرت او است، وقتی نوبت ظهور عقل می‌رسد، چنان است که گویا ذهن با بیگانه‌ای مواجه شده است».

[۲] ابو حامد غزالی، محمد بن محمد، معیار العلم فی فن المنطق، ص ۶۲.

«وهمیت این مقاماتی بودند باطل و لیکن سخت قوی‌اندر نفس، چنانکه نفس‌اندر وی به اول کار شک نتواند کردن و سبب آن وهم بود نه عقل».

[۳] ابن‌سینا، حسین بن عبدالله، دانش‌نامه علانی، ص ۱۱۷.

«و وهمیت قضایاتی کاذبه باشد که حکم کند به آن وهم انسانی در معقولات صرف، چون حکم کردن او در محسوسات. و حکم کند به آن حکمی شدیدالقبول به سبب آنکه او مقابل آن قبول نکند، از آن جهت که او تابع حس است».

[۴] شیرازی، قطب‌الدین، درة التاج (منطق)، ص ۱۶۲.

پانویس

۱. ↑ ابن‌سینا، حسین بن عبدالله، النجاة، ص ۱۱۶.

۲. ↑ ابو حامد غزالی، محمد بن محمد، معیار العلم فی فن المنطق، ص ۶۲.

۳. ↑ ابن‌سینا، حسین بن عبدالله، دانش‌نامه علانی، ص ۱۱۷.

۴. ↑ شیرازی، قطب‌الدین، درة التاج (منطق)، ص ۱۶۲.

[خوانساری، محمد، فرهنگ اصطلاحات منطقی به انضمام واژه نامه فرانسه و انگلیسی، ص ۲۸۷.](#)

رده‌های این صفحه: [اصطلاحات منطقی](#) | [اقسام قضایا](#)